

Začnimo bolje novo leto

Tudi pri nas kot v velikem delu ostalega sveta obhajamo nastop novega leta če že ne vedno bolj bučno, pa gotovo vedno bolj razkošno. Letos so določili v mnogih lokalih že naravnost bajne cene — do 15.000 lir večerja za enega samega človeka. Tako je lahko štiričlanska družina zapravila enomesečno plačo in še več v eni sami noči. Seveda se take špekulacije s cenami in z ljudsko navnostjo niso povsod posrečile in so marsikje cene še isto noč padle na polovico, vendar se lahko reče, da je velik del Tržačanov — in isto velja za druga mesta v Italiji in v Evropi — zapravil trinajsto plačo s tako in še večjo lahkoto, kakor jo je dobil. In to se dogaja v dneh, ko si vlada še vedno tare glavo, kako bi rešila gospodarsko krizo, ko zaostajajo investicije in ko delavci protestirajo po ulicah proti ukinitvi ladjedelnice Sv. Marka. Pri tem pa je treba priznati, da se je le malo ljudi v resnici dobro zabavalo, vsi drugi so plačali tolke vsoje samo za dozdevno razkošje oziroma zadobčjenje, da so lahko »obhajali«, četudi zdolgočaseni, ker v resnici je v našem mestu iz tega ali onega razloga v resnici malo priložnosti za resnično razvedrilo. Trst je v tem pogledu pusto mesto, in njegov sloves v tem pogledu sega že daleč.

Toda kaj vendar ljudje obhajajo tako razkošno? Določen časovni hip, ki je 'ak kot vsi drugi in je važen samo v koledarju? Ali upanje, da bo z mehničnim zdrsljajem kazalca na uri preko številke dvanajst opolnoči nenadno postalo vse lepše in boljše? Ali iz zahvale za tisto, kar jim je prineslo preteklo leto? Le malokdo izmed tistih, ki so zapravljali svoj lahko ali težko zaslužen denar po javnih lokalih, bi mogel jasno o tem odgovoriti. Velika večina na to sploh ne pomisli. Važno jim je le to, da so zraven, kjer je priložnost, da se kažejo in delajo važne. Še najbolj pa zato, da ja ne zaostanejo za svojim bližnjim, ki je tudi šel »obhajati« novo leto v drag lokal, torej iz opičjega posnemanja.

Pri vsem tem pa nam vedno spet poročajo statistike Združenih narodov, da je skoro polovica človeštva premalo hranjena in da na stotine milijonov ljudi na svetu dobesedno strada in da dojenčki umirajo od gladu in zanemarjenosti, v Afriki, Aziji, latinski Ameriki. Kdor se tega zaveda, ni mogel mirno sedeti pri svoji bogato obloženi mizi v novoletni noči in pri srcu mu je moralo biti tesno pri pokanju zamaškov, ko so odpirali tiste minute pred polnočjo steklenice šampanjca. Kam pelje ta pot? Kam gre Evropa, ki je postala tako brezbrizna za svoje lastne probleme in še bolj za probleme ljudi na drugih celinah? Toda ni treba hoditi

ZIMA NA KRASU

Foto M. MAGAJNA

tako daleč. V naši neposredni bližini so bili tisto noč ljudje, ki so šli lačni spat, ljudje, ki jim je ACEGAT kljub starosti in največji stiski tik pred prazniki ukinil elektriko in plin (brali smo, da je neki nesrečnik v našem mestu zaradi tega našel smrt), otroci, ki so obsojeni na prezgodnjo smrt ali na trajno pohabljenost, ker ni denarja, da bi se zdravili, in 'aki, ki so obsojeni na nepomembno življenje, ker kljub talentom ni sredstev, da bi se šolali. In če opozorimo še posebej na naše slovenske razmere: 'oliko naših ustanov hira, ker ne morejo spraviti skupaj niti najpotrebnejših sredstev, čeprav bi zadovala morda stotinka tistega, kar so naši ljudje zapravili v eni sami noči.

Nihče ne odreka ljudem pravice, da so veseli in da praznujejo tisto, kar bi radi praznovali. Toda ta pohlep po uživanju, ki iz-

bruhne ob določenih dneh in najbolj ravno v novoletni noči, je pojav nevarne moralne krize in indiferentnosti za vse tisto, kar se dogaja po svetu; pomanjkanja vzajemnosti s trpečimi in duhovne pomasovljenosti, da noče biti nihče drugačen kot so drugi, niti v dobrem, pa tudi ne v slabem.

Kdor pa resnično hoče, da bi bilo novo leto srečnejše in lepše za vse in da bi doživljal tudi sam v njem prava duhovna zadobčjenja, gre v novo leto s trdnim namenom, da ne bo več ostajal brezbrizhen za probleme svojega bližnjega in predvsem ne tistega, ki je v največji stiski. In brezbrizhen tudi ne bo ostal do problemov slovenstva, zlasti našega slovenstva na tem koščku zemlje, ki živi in se hrani predvsem iz zavednosti in idealizma, ki pa lahko prideta samo iz srca, ki ni vključeno v oklep mrzlega egoizma.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 9. januarja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedeje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »En dan na potepu«, mladinska radijska igra (Saša Martelanc). Igra RO.; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 15.00 Revija popevk; 15.30 »Adelchi«, tragedija v petih dejanjih (Alessandro Manzoni - Vinko Beličič). Igra RO.; 18.30 Iz pesniških gajev - Martin Jevnikar: »Cvetko Golar«; 19.00 Dvesto let valčkov; 20.30 Iz slovenske folklore: Lelja Rehar - »V starih časih: Pod uokence buon pršo jen na škurice zotrkuou«; 22.10 Cerkvena in nabožna dela italijanskih skladateljev.

• PONEDELJEK, 10. januarja, ob: 11.35 Radio za šole (oddaja za srednje šole); 12.15 Liki iz naše preteklosti: »Dr. Anton Gregorčič« (Rado Bednarik); 17.25 Radio za šole (oddaja za srednje šole); 18.00 Ne vse, toda o vsem, radijska poljudna enciklopedija; 18.30 Francoske simfonične skladbe iz prejšnjega stoletja; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: Josip Stritar: življenje, nazor in oznaka; 20.35 Richard Wagner: »Walkira«, opera v treh dejanjih. Približno ob 21.45: Opera, avtor in njegova doba (Gjmir Demšar).

• TOREK, 11. januarja, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »V starih časih: Pod uokence bon pršo jen na škurice potrkuou«; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.00 Ploščice za vas; 13. quiz oddaja, pripravil Danilo Lovrečič; 20.35 Richard Wagner: »Wal Kiras«, opera v treh dejanjih; 22.45 Nova glasba. Posnetki s XVII. festivala sodobne glasbe v Benetkah.

• SREDA, 12. januarja, ob: 11.35 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami (Marjana Prepeluh); 17.25 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Ne vse, toda o vsem - radijska poljudna enciklopedija; 18.30 Klavirska glasba; 19.15 Higiena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 20.35 Milan Lipovec: »Gusarji« - Delo nagrajeno na natečaju RAI Italijanske Radiotelevizije 1965 za izvirne slovenske novele; 21.00 Simfonični koncert. Približno ob 21.40: Socialne vede.

• CETRTEK, 13. januarja, ob: 12.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.30 Klasiki moderne glasbe; 19.05 Pisani balončvi, radijski tednik za najmlajše; 21.00 »Dvojnik«, radijska drama (Friedrich Dürrenmatt - Saša Martelanc). Igra RO.; 22.35 Slovenski solisti.

• PETEK, 14. januarja, ob: 11.35 Radio za šole (oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami (Mariana Prepeluh); 17.25 Radio za šole (oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Ne vse, toda o vsem - radijska poljudna enciklopedija; 18.30 Znani dirigenti in skladatelji v Trstu; 19.15 Slovenski znanstveni delavci s tržaške univerze - Mario Gec: »Suverenost pri Rousseaujevi družbi«; 20.35 Gospodarstvo in delo (Egidij Vršaj); 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 O kritiki marksizma v Italiji: Vittorio Frosini »Današnja kritika marksizma«.

• SOBOTA, 15. januarja, ob: 12.00 Širimo obzorja: »Podvodna arheologija« (Mara Kalan); 15.00 Glasbena oddaja za mladino (Dušan Jakomin); 16.00 »Volane«. Oddaja za avtomobiliste; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Veselinem cerkvenem zboru; 17.30 Študijska produkcija gojencev konservatorija »Giuseppe Tartini« v Trstu; 19.15 Družinski obzorik (Ivan Theuerschuh); 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Zbor iz St. Mavra, ki ga vodi Gabriel Devetak; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Koncerti za pihala in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 9. januarja, nedelja: Julijan, Lija
- 10. januarja, ponedeljek: Gregor, Pavel
- 11. januarja, torek: Pavlin, Božidar
- 12. januarja, sreda: Tatjana, Ernest
- 13. januarja, četrtek: Veronika, Vera
- 14. januarja, petek: Srečko, Feliks
- 15. januarja, sobota: Pavel, Veljko

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besedniak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica

Poskusi za rešitev „rodezijske krize“

Na pobudo nigerijskega ministrskega predsednika Sira Abubakarja Balewa, bo v torek in sredo prihodnjega tedna v Lagosu konferenca ministrskih predsednikov držav Commonwealtha, na kateri bodo razpravljali o vprašanju Rodezije. Britanski ministrski predsednik Harold Wilson se ni mogel takoj odločiti, če bi se udeležil konference, od katere si verjetno nič ne obeta vendar zatrjujejo iz dobroobveščenih krogov, da se je bo skoraj gotovo udeležil, da bi tako pomiril afriške države glede stališča Velike Britanije do rodezijskega vprašanja.

Medtem se muhi na obisku v južnorodezijskem glavnem mestu Salisbury britanski konservativni poslanec Evelyn King, in sicer s polnim pristankom ministra za odnose s Commonwealthom, Arthurja Bottom-

TITOVI OBISK V AVSTRIJI ODLOŽEN

Obisk predsednika Tita na Dunaju, do katerega bi bilo moralo priti v začetku februarja, je bil na prošnjo jugoslovanske vlade prestavljen, kot so naznanili 3. t. m. predstavniki avstrijske vlade. S tem obiskom hoče Tito vrniti lanski obisk avstrijskega kanclerja Klause v Jugoslaviji.

Po istih virih se bodo o novem datumu Titovega obiska dogovorili po normalni diplomatski poti. Jugoslovani niso pojasnili razloga za svojo prošnjo glede prestavitve obiska, vendar vlada mnenje, da Tito noče obiskati Dunaja sredi avstrijskega volilnega boja. Avstrijske parlamentarne volitve so namreč določene za 6. marec.

Do vladne krize in do razpisa novih parlamentarnih volitev v Avstriji je prišlo, kot znano, zato, ker vladna koalicija med Ljudsko in Socialistično stranko ni več delovala. Obe stranki sta pri vsaki malenkosti izsiljevali druga drugo in gledali v bistvu le na svoj prestiž, hkrati pa je bilo vedno bolj občutiti, da v državi manjka močna demokratična opozicija, ki bi lahko predstavljala alternativo.

PROCES PROTI MNOŽICNIM MORILCEM

V Zahodni Nemčiji še nadalje sodno preganjajo nekdanje krivce zločinov proti človeštvu.

V Frankfurtu se je začel te dni nov proces proti nekdanjim SS-ovcem, ki so krivi zločinov proti človeštvu, katere so zagrešili v zloglasnem uničevalnem nacističnem taborišču Auschwitz. Pred sodiščem so se znašli bivši podčastnik SS-oddelkov Wilhelm Burger, nekdanji šef taboriščne uprave, ki je obtožen, da je dobavljal ciankalij za plinske celice, bivši podčastnik Joseph Erber, ki ga obtožnica dolži, da je sodeloval pri izbiranju internirancev za plinske celice in da je sodeloval z Burgerjem, ki je bil obsojen pri enem prejšnjih procesov na dosmrtno ječo pri posamičnem ubijanju nedoločenega števila internirancev, ter bivši podčastnik Gerhard Neubert, ki je tudi obtožen, da je pomagal izbirati ljudi za plinske celice.

Sodišče bo zaslišalo okrog 40 prič. Kot predvidevajo, bo trajal proces štiri mesece.

Slovenski mednarodni šahovski mojster Parma je z 9 točkami zmagal na novoletnem šahovskem turnirju v Reggio Emilii. Drugo mesto je zasedel Čehoslovak Ujtelky z 8 točkami, sledita pa mu italijanski prvak Tatai in Madžar Szilagy s 7½.

leya. King je v začetku tedna izjavil v Salisburyju, da so v teku razgovori za morebitni sestanek med predstavniki britanske in rodezijske vlade na nevtralnem področju, da bi razpravljali o rešitvi rodezijskega vprašanja.

SPOROČILO UPRAVE

Naročnike in bralce opozarjamo, da smo z začetkom letošnjega leta prisiljeni povzročiti naraščajočo in ceno posameznega izvoda našega lista. To smo morali ukreniti, ker so se v zadnjem času ponovno znatno povečali stroški za tisk, poštnino itd. Prepričani smo, da bodo naročniki in bralci z razumevanjem vzeli na znanje naš ukrep in ostali kot doslej listu zvesti. Za razumevanje se jim že vnaprej zahvaljujemo.

Nova cena in nove naročnine so s 1. januarjem 1966 naslednje:

Cena posameznega izvoda:	50 lir;
letna naročnina:	2.000 lir;
polletna naročnina:	1.000 lir;
četletna naročnina:	600 lir;
letna naročnina za inozemstvo:	3.000 lir.

UPRAVA NOVEGA LISTA

Novice po svetu

Iz Taškenta, kjer sta se na Kosiginovo posredovanje sestala pakistanski predsednik Ayub Han in indijski ministrski predsednik Shastri, da bi se pogovorila o Kašmiru in koncu sovražnosti, prihajajo optimistične vesti. Toda besede državnikov so pogosto eno, njihovi nameni pa drugo.

Seljepin pa je na obisku v Hanoju.

Kot se je razvedelo, je stal za La Pirovo pobudo za posredovanje v vietnamskem vprašanju Vatikan in torej La Pira in Fanfani (ki je postal v nekem smislu žrtev te pobude, delno po nerodnosti La Pire in svoje žene) nista ravnala samo iz osebne zavzetosti za stvar miru, kot se je prvotno zdelo. Zdaj se govori, da misli Vatikan prirediti celo majhno »vrhunsko« konferenco za mir v Vietnamu.

Najpozneje leta 1972 bo Sloveniji zmanjkalo električnega toka, piše znani strokovnjak France Avčin v »Delu«. Temu tudi gradnja elektrarne v gornji Soški dolini ne bi odpomogla, uničila bi le najlepšo slovensko in alpsko dolino sploh. Avčin se zavzema za gradnjo plinskih in še bolj atomskih central v Sloveniji, toži pa, da zaradi centralizacije atomskih raziskav Slovenija nima dovolj strokovnjakov za to.

Srbska pisateljica Dobrica Ćosić (znan po svojih polemikah s Pirjevcom in Josipom Vidmarjem zaradi nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji) in Oskar Davičo grozita z izstopom iz srbskega društva pisateljev, iz protesta, ker se je dotlej enotna osrednja organizacija jugoslovanskih pisateljev razdelila v samostojna pisateljska društva po republikah oziroma po narodih, ki sestavljajo zvezno Jugoslavijo.

Socialnodemokratski minister Preti je izjavil, da bo kongres italijanske socialnodemokratske stranke, ki se bo začel 8. t. m. v Neaplju, zasedal s perspektivo združitve socialistov. Preti je pri tem naglasil, da se je 95 odstotkov predkongresnih sestankov izjavilo za politiko, ki jo vodi strankino tajništvo, in to dokazuje, da je stranka zrela za nadaljnji razvoj združevanja s socialistično stranko.

KAJ BO SLEDILO?

Združene države so sprožile z novim letom presenetljivo mirovno ofenzivo glede Vietnoma. Pridružile so se papeževim mirovnim pozivom na svet za božič in novo leto in spravile v pogon ne le svoj redni diplomatski mehanizem, ampak so se poslužile celo izrednih pobud, kakor je na primer ta, da je poslal predsednik Johnson dva izkušena in ugledna diplomata kot svoja posebna poslanca z letalom po svetu, da bi seznanila zainteresirane prestolnice z njegovimi mirovnimi nameni glede Vietnoma. Oba letata že od novega leta od prestolnice do prestolnice, na Vzhodu in Zahodu, pa tudi v nevtralnem svetu ter skušata pripraviti državnike do tega, da bi posredovali v Hanoju za pogajanja in sporazum. Goldberg je obiskal med drugim tudi Rim, kjer se je razgovarjal tudi s papežem, Morom in Fanfanijem, ki je sicer ravnostisti čas naznanil svoj sklep, da odstopi. Harriman pa je imel razgovor s Titom na gradu Brdo na Gorenjskem, kamor je prispel z letalom iz Beograda.

Mehanično pojmovanje marksizma

Toda iz Hanoja je slišati samo monotono ponavljanje, da se Severni Vietnam ne bo pogajal, dokler ameriške čete ne bodo zapustile Južnega Vietnoma. To je sporočil Ho Ci Minh tudi papežu v odgovor na njegovo poslanico. To pa z drugimi besedami pomeni, da se Hanoj ne bo pogajal, dokler Združene države ne kapitulirajo pred vietkonškimi silami in priznajo svoj poraz. Jasno je, da potem tudi pogajanj ne bi bilo več treba.

Človek se mora vprašati, ali govori Hanoj tako res samo zaradi tega, ker hočejo tako Kitajci, ki imajo svoje sebične račune z vojno v Južnem Vietnamu in jim ni mar za trpljenje vietnamskega naroda, ali pa gre tu tudi za neko osnovno ideološko zmoto azijskih komunistov, ki se ji vdajajo v Hanoju prav tako kot v Pekingju. Vzbuja se namreč sum, da so ti azijski komunisti infantilno prepričani v nekako mehnično učinkovitost marksistično-leninistične doktrine, kot v nekak stroj, ki mora nujno dati predvideni rezultat. Treba ga je le ohraniti v obratu. Prej ali slej bodo začeli padati iz njega »izdelki«, recimo, v obliki zmage nad »imperialisti«. Seveda je možno tako prepričanje samo pri ljudeh, ki jim akutno primanjkuje smisla za realnost in tudi humanističnega čuta.

Azijski komunizem — nekaj Absolutnega

Toda Evropa in celo Moskva sta si najbrž delali glede tega iluzije o komunistih Daljnega vzhoda. Ne smemo pozabiti, da je pomenil komunizem v Evropi in tudi v Rusiji nek bolj ali manj logičen člen v idejnem in socialnem razvoju, ki je trajal dva tisoč let in več in da se je marksizem vsadil na deblo krščanstva, katero smatra sicer za obsojeno na odmrtnje, iz katerega pa se je sadika Marxovega nauka vendarle nasrkala tistega, kar predstavlja njeno največjo privlačnost in moč na množice: čuta za pravičnost, sočutja do zatiranih, in ljubezni do miru, pa naj se v praksi kaže mnogokrat tudi čisto drugače.

Azijskim komunistom vsega tega manjka in pri njih je marksizem - leninizem napolnil črno idejno praznino. Oni niso po-

znali ne Sokrata in Platona, ne krščanstva, ne krščanskih krivoverstev in ideoloških struj, ki so s časom dale evropskemu človeku čut za relativnost ideologij nasproti življenju in ga naučile neke vsaj relativne strpnosti, ne liberalnih revolucij, ne Hegla, in njegove dialektike, ne modernih kritikov marksizma, ničesar. Zanje je marksizem-leninizem nekaj Absolutnega. Iz Hanoja govori morda danes ta vera v Absolutno, podprta od azijskega fatalizma in občudovanja velikih vojaških gest in zmag, v slogu Džingis Kana.

Kaj potem?

Spričo tega se lahko zgodi — in to celo zelo verjetno — da papeževi pozivi za mir in Johnsonova mirovna ofenziva ne bodo nič zalegli. Kaj potem? Kaj bo sledilo? To je težko reči, vendar je verjetno, da bodo Američani, delno iz razočaranja in delno zaradi tega, da bi privedli vojno v Vietnamu čimprej do neke odločitve, v kratkem začeli z velikimi in vse odločnejšimi akcijami, ki se verjetno ne bodo omejevale več na Južni Vietnam in tudi ne na samo bombardiranje Severnega Vietnoma v dosedanjem smislu. Možno je, da bodo raztegnili letalsko bombardiranje na celotno severnovietnamsko ozemlje in ga močno pospešili, tako da bo podvrženo udarcem tudi

mesto Hanoj, pa tudi vsa ostala mesta. Takega bombardiranja sicer noben civilizirani narod ne bi dolgo vzdržal, toda režim, ki mu ni mar ljudskega trpljenja, je gotovo pripravljen dopustiti, da se spremenijo mesta v prah in pepel in da se preseli vse prebivalstvo v džunglo, ne glede na število človeških žrtev zaradi bomb in glada. Zato je več kot verjetno, da bodo Američani prisiljeni poslati v Severni Vietnam tudi lastne čete in ga zasesti. To je tembolj verjetno, ker kaže Kitajska malo veselja, da bi začela veliko vojno z Združenimi državami. Njen namen je bolj ta, spraviti v vojno proti Združenim državam Sovjetsko zvezo in evropski komunizem, da bi se oba tabora med seboj izčrpala, nakar bi lahko ona pobrala plen: azijske pokrajine Sovjetske zveze in za nameček seveda tolik del Južne Azije, kolikor bi se ji zahotelo, saj potem bi ne bilo nikogar več, ki bi ji lahko še zastavil korak.

Toda v teh računih lahko nastopi pomoč, kot navadno nastopi v vseh računih totalitarnih sil. Lahko se zgodi, da bo padla prva atomska nove velike vojne prav na Kitajsko. Toda take velike vojne naj nas varuje Bog.

In v grozotni viziji takega možnega razvoja noben miroljuben človek ne more drugega, kakor da pozdravlja papeževe in Johnsonove pobude za mir, pa naj se zdijo še tako nerealistične spričo gluhih utopistov na drugi strani.

Afrika v štadiju vojaških državnih udarov

Francoska televizija je v ponedeljek zvečer javila, da je v afriški državi Gornja Volta vojska odstavila predsednika Mauricea Yameoga in sama prevzela oblast. Vse zveze med Gornjo Volto in zunanjim svetom so pretrgane, razen tele zveze s Parizom.

Državni udar oboroženih sil je bil izveden tri dni po silovitih demonstracijah proti vladi predsednika Yameoga. Ta je proglasil v nedeljo obsedno stanje po vsej državi, češ da ščuvajo prebivalstvo k nemirni politični sovražnosti, ki »hočejo spraviti Gornjo Volto pod oblast komunistične Kitajske«.

Revščina in pomanjkanje razvoja

Po mnenju londonskega »Timesa« imajo neredi in državni udari, do katerih je prišlo zadnje dni v Dahomeju, v Osrednji afriški republiki in v Gornji Volti, skupen vzrok. To sta revščina in zastoj v razvoju, zaradi česar se širi med prebivalstvom nezadovoljstvo in to povzroča politično nestabilnost. Omenjeni britanski dnevnik trdi, da imajo samo štiri izmed nekdanjih dvanajstih francoskih kolonij dovolj gospodarskih virov, ki jim omogočajo takšen napredek, da zadovoljuje pričakovanje afriških mas. Ta štiri ozemlja so: Slonokoščena obala, Gabon, Kamerun in Gvineja. Druge afriške države, ki so nastale iz francoskih kolonij, so po mnenju »Timesa« umetne tvorbe na pustem subsaharskem področju. Te tvorbe razodevajo, zdaj, pet let potem, ko so postale »neodvisne«, da sploh niso nikake države. Velika večina teh ozemelj z zelo redkim prebivalstvom se je obrnila, ko se je znašla v težavah, po pomoč k Rusom in Kitajcem, a tudi ti pri tem niso dosegli svojega namena. Kitajski

vpliv se je hitro spet zmanjšal, celo v Brazzavillu. V Dahomeju in v Osrednji afriški republiki je vojska izgnala kitajski misij.

»Times« zaključuje svoje poročilo s trditvijo, da afriški voditelji ne morejo najti hitre rešitve za svoje probleme, ki so se izkazali težavni tako za ruske in kitajske, kakor za francoske in ameriške strokovnjake.

Še drugi vzrok

Če upoštevamo pa še nedavni vojaški državni udar v Kongu, pa tudi državne udare in nemire v Alžiriji, Sudanu, Burundiju, kot že prej v brazzavillskem Kongu in še v raznih drugih afriških državah, pride mo do spoznanja, da temu dogajanju ni vzrok samo težavni gospodarski položaj tamkajšnjega prebivalstva, ampak da gre še za drug pojav. V vseh afriških državah se je namreč v zadnjih letih precej okrepla vojska, ki dobiva »pomoč v orožju« tako od Amerike kakor od Rusije, da ne govorimo o Angliji, Franciji, Kitajski, Češkoslovaški, Jugoslaviji itd., ki vse mislijo, da morajo prispevati tudi k obrambni moči teh novih držav s tem, da jim pošiljajo po večini že zastarelo orožje iz svojih skladišč in vojaške strokovnjake. Toda to orožje je dobro predvsem za izvajanje državnih udarov. Ob taki »pomoči« so se namreč razvile in okrepile vojaške kaste »generalov«, »polkovnikov« itd., ki največkrat niso videli nobene vojaške akademije od znotraj, ampak so služili v bivših kolonialnih silah kot podčastniki. Zdaj, ko so se nenadno znašli na čelu vojsk, ki sicer tudi niso zelo številne in močne, a vendarle povsod štejejo vsaj z nekaj tisoč, če ne desetstisoč

(Nadaljevanje na 9. strani)

S Tržaškega

Novoletna poslanica Slovenske skupnosti

Ko stopamo v novo leto, čuti svet Slovenske skupnosti v Trstu dolžnost, da slovenski javnosti na kratko poroča, kaj nam je prineslo leto 1965 in kaj pričakujemo od leta 1966.

Leto 1965 je bilo najbolj značilno po tem, da je slovenska narodna skupnost jasno postavila slovensko narodnostno in politično problematiko. Slovenci v Italiji smo povedali, kaj hočemo. V letu 1966 pričakujemo odgovor na naše zahteve.

Leta 1965 se je pri vseh narodnoobrambnih in političnih nastopih očitno pokazalo, da moramo Slovenci kot pripadniki samobitnega naroda imeti lastno politično organizacijo in lastno politično predstavništvo. Če bi se temu odpovedali, bi podpisali smrtno obsodbo lastne samobitnosti. Slovenska skupnost, ki družijo štiri organizirane politične stranke in tudi veliko neorganiziranih

SLOVANSKI PLES

Slovencev, nam je torej nujno potrebna kot naša politična in narodnoobrambna predstavništva. Le ona se lahko v imenu Slovencev pogaja s političnimi zastopniki italijanske večine. To še bolj spoznamo, če se vprašamo, katera politična stranka bi imela politično legitimacijo, da zastopa pravice slovenske manjšine, če bi bili slovenski glasovi razpršeni med italijansko stranko. Slovenci moramo imeti lastne glasnike, ki so prosti vseh obveznosti do italijanskih strank. Za to izkušnjo je postala Slovenska skupnost bogatejša pri pogajanjih s predstavniki strank leve sredine, od katerih so nekatere nujno zastopale koristi italijanske večine in jo predstavljale, čeprav so v njih včlanjeni tudi nekateri Slovenci.

Leta 1965 je prvič prišlo do uradnih pogajanj in uradnega dialoga med političnimi predstavniki italijanske in političnimi predstavniki slovenske narodne skupnosti. Če torej Slovenska skupnost postavlja načelo o lastnem slovenskem političnem predstavništvu, s tem ne pravi, da bi se morali Slovenci obdati z oklepom izolacije. Prav obratno: postavlja se na načelo dialoga, ki seveda predpostavlja dva enakopravna besednika, to je enakopravno italijansko in enakopravno slovensko narodno-politično zastopstvo. Slovenska skupnost je dosegla, da so jo tisti, ki so se z njo pogajali, priznali za enakopravnega partnerja. Sporazum s strankami leve sredine je bil zamišljen za štiri leta. Po poteku enega leta je bilo izpolnjenih le nekaj točk. Slovenska skupnost si bo tudi v novem letu prizadevala, da bodo uresničene pravice slovenskega življa.

V krajevnih ustanovah je Slovenska skupnost zastopana z enim deželnim poslancem, z enim svetovalcem v tržaškem pokrajinskem svetu, z enim svetovalcem v tržaškem občinskem svetu, z dvema županoma in s 23 občinskimi svetovalci v občinah tržaške pokrajine.

V deželnem svetu je slovenski poslanec

krempo nastopil vsakokrat, ko je bilo treba postaviti potrebe slovenske narodne skupnosti v deželi. Spočetka je naletel na precej odprta ušesa. Stanje se je poslabšalo, ko je začela rimska vlada, sklicujoč se na ustavno sodišče, zavračati vse tiste točke deželnih zakonov, ki so kakorkoli govorili o Slovincih, češ da sta za zaščito narodnostnih manjšin v Italiji pristojna samo rimski parlament in rimska vlada. Slovenci se ne moremo strinjati s tem stališčem, ki je v nasprotju z obljubami, katere je dala Italija po svojih kvalificiranih zastopnikih med pogajanjimi za mirovno pogodbo in ki je v nasprotju z nekaterimi členi posebnega statuta avtonomne dežele Furlanija-Juljska Benečija. In to tem manj, ker rimska vlada z izjemo enega zakona — in še ta se v celoti ne izvaja — ni naredila ničesar od tistega, kar odreka deželnemu svetu. Na tem področju bo Slovenska skupnost nadaljevala svojo borbo, računajoč na strnjeno podporo vse slovenske javnosti, pa tudi na razumevanje strank leve sredine, ki ne morejo preko nas in ki ne morejo računati na kakršnokoli asimilacijo Slovencev, če hočejo ostati zveste svojim načelom.

Zastopstvo Slovenske skupnosti je dobro zastavilo svoje delo v tržaškem pokrajinskem svetu, kjer nam je sporazum jamčil nekatere važne pridobitve, ki pa se žal niso mogle v celoti uresničiti, ker je pokrajinski odbor zaradi prezgodnje krize odstopil.

Slovenska skupnost je prisotna in na delu tudi v ostalih krajevnih ustanovah, naj je na oblasti ali v opoziciji.

Slovenska skupnost ugotavlja, da je obisk predsednika vlade Mora koristil izboljšanju italijansko-jugoslovanskih odnosov, niso pa se še doslej pokazale pozitivne posledice za

slovensko narodno skupnost v Italiji, ki jih povsem razumljivo pričakujemo.

Tudi italijansko-jugoslovanski mešani odbor je doslej le malo naredil za Slovence v Italiji. V mislih imamo zlasti slovensko šolstvo, ki mu Slovenska skupnost posveča vso pozornost in skrb.

Posebne akcije, ki jih je Slovenska skupnost izvedla v letu 1965, so poleg sporazuma o zaščiti narodnostnega značaja slovenskih krajev na Krasu in poleg nešteti nastopov v krajevnih upravah od deželnega sveta do občinskih svetov, borba za ohranitev slovenske zemlje, zahteva po zaščitni zakonodaji za slovensko narodno skupnost v Italiji, zakonski osnutek za zaščito narodnostnih manjšin v deželnem svetu, več kot polletna vsakdanja žilava borba za zaščito ljudi, ki so bili, odnosno bodo oškodovani pri razlastitvah za gradnjo naftovoda Trst-Bavarska, odpor proti šovinističnemu divjanju proti Slovincem ob priliki preosnove tržaškega občinskega odbora ter nešteta posredovanja v raznih posebnih in osebnih zadevah.

Slovenci! Leto 1966 bo leto preizkušnje! Vsi bomo postavljeni na trdo preizkušnjo v borbi za rešitev vprašanj, ki smo jih postavili v letu 1965. Če bomo složni in enotni, bomo kaj dosegli.

Grozijo nam nove razlastitve, braniti bomo morali naš edini zaklad, našo zemljo. Braniti bomo morali našo šolo s tem, da bo čim boljša in da jo bodo posečali vsi slovenski otroci. V letu 1966 nas čakajo tudi tržaške občinske in pokrajinske volitve, ki bodo verjetno 20. novembra. Če hočemo izpričati svojo življenjsko silo in dokaati svojo samobitnost, moramo vsi takoj pričeti s delom za uveljavitev naše politične predstavništve Slovenske skupnosti. Čim več glasov bo dobila, tem več bo zalegla njena in s tem skupna slovenska volja. Začnimo torej novo leto v znamenju borbene enotnosti pod plaščem Slovenske skupnosti in zaključimo ga z veličastno zmago slovenske misli pri jesenskih volitvah ter z drugimi zmagami naših narodnih, kulturnih, socialnih in gospodarskih zahtev!

Razlaščenje v Dolini se nadaljuje

Tik pred božičnimi prazniki je tržaški podprefekt dr. Pasino poslal v objavo županstvu v Dolini naredbo, ki med drugim vsebuje seznam novih zemljišč, katera se bodo razlastila v korist Ustanove tržaškega industrijskega pristanišča (EPIT). Ukrep tržaškega podprefekta je upravičeno vzbudil med prizadetimi lastniki zemljišč veliko začudenje in razburjenje, ker je znano, da je isti gospod še pred dnevi zagotavljal, da take naredbe ne bo podpisal.

Po novem seznamu pride v poštev za razlastitev skupno kakih 44 ha zemljišča. Pri tem je zanimivo, da je za 26 ha tega zemljišča že lani poleti bila izdana enaka naredba, proti kateri so lastniki vložili številne prizive, na katere pa niso doslej prejeli nobenega odgovora. Zdi se, da zadnja naredba tiho preključuje prejšnjo, a je po svoji vsebini še hujska, ker se tiče večjega kompleksa zemljišč.

Glede na novi položaj je jasno, da se bodo prizadeti lastniki zemljišč poslužili sredstev, ki jim jih nudi zakon, da zaščitijo svoje pravice in koristi. V zvezi z novo prefektovo naredbo nam je Slov. skupnost poslala v objavo tole resolucijo:

»Svet Slovenske skupnosti je z obžalovanjem zvedel, da je tržaška prefektura dostavila 23. decembra dolinskemu županstvu v objavo novi seznam zemljišč, ki jih namerava razlastiti za pristaniško ustanovo EPIT. Gre za zemljišča, ki jih je vseboval že drugi seznam, objavljen v avgustu 1965, ter za znatne druge površine v neposredni bližini Doline.

RESOLUCIJA

Slovenska skupnost ugotavlja, da je prefektura sprejela pritožbe, ki jih je vložil Odbor za pomoč razlaščenecem proti razlastitvi zemljišč iz drugega seznama. Odbor je namreč dokazal, da EPIT ni upravičen zahtevati razlastitve za petrolejske naprave. Te številne pritožbe so pripomogle, da zdaj ponujajo dvakrat višje cene kot meseca avgusta za ista zemljišča.

Slovenska skupnost opozarja, da je tudi sedanji postopek nepravilen in pravno neosnovan. Tudi ponujene cene so še vedno prenizke.

Dalje z ogorčenjem ugotavlja, da vsebuje zadnji seznam obsežne nepremičnine, ki

(Nadaljevanje na 9. strani)

Z VOŠČILI V NOVO LETO

Silvestrovo in novo leto je tudi Goričane malo zbudilo iz običajnega sna. K veselemu razpoloženju je nekoliko pripomogla trinajsta plača, pravzaprav bolj njeni ostanke, in pa skoraj nepričakovano lepo in vedro vreme.

V mestu samem ni bilo letos običajnih silvestrskih prireditev, če izvzamemo ples v veliki telovadni dvorani, ki pa je bil dosti manj obiskan kot včasih. Bolj so se zbirale zaključene družbe v restavracijah po okoliških krajih, kjer so v veselem ali prisiljenem razpoloženju čakali dvanajsti udarec. Bogatejši meščani, katere pa bolj na prste lahko sešteješ, so že pred prazniki odfrčali na snežišča. Na Silvestrovo se je pa odločilo tudi veliko število drugih meščanov za izlet preko meje. Pri bloku Rdeče hiše so našli na Silvestrov večer in novo leto 15.000 prehodov z osebnimi avtomobili in nad 40.000 prehodov v obeh smereh. Zasedena so bila vsa gostišča do Tolmina in Ajdovščine.

Slovenski goriški rojaki si letos niso pripravili nobene skupne družabne prireditve. Skoro bi rekli, da je tudi ta nedružabnost slab pojav naše razcepljenosti. Le na Oslavju in kod drugod so si male družbe starih goriških Slovencev nazdravljale opolnoči in obujale nekdanje spomine.

BOŽIČNICA V STOLNICI

Prvo nedeljo v mesecu ob treh in pol popoldne se je zbrala v stolnici velika množica slovenskih vernikov. Povabljeni so bili kot vsako leto k nastopu slovenskih cerkvenih zborov, ki so peli božične pesmi. Nastopali so pevci iz Steverjana, Rupe-Peči, iz Štmavra, Pevme, Doberdoba, Podgore ter zbor Marijine družbe in pevskega društva »Bratuž« iz Gorice. Slovenske vernike je pri pobožnosti nagovoril v slovenščini tudi goriški nadškof, kar je vse navzoče res prijetno iznenadilo.

TUJSKI PROMET

Tujski promet v goriški pokrajini se kljub še mnogim oviram, neurejenim cestam in gostiščem vendarle počasi razvija. Iz podatkov pokrajinske turistične ustanove je razvidno, da je število tujih turistov v letu 1965 v primeri z letom 1964 za približno 29 odstotkov več. Stevilke veljajo seveda za turistično sezono do 31. oktobra 1965.

Tujih gostov je obiskalo našo pokrajino nekaj čez 66.000, iz notranjosti države pa nekaj več kot 55.000. Donos tujskega prometa se pa mora računati predvsem po prenočinah; teh je bilo 1 milijon 159.000.

Med tujci prevladujejo Nemci, katerim sledijo po številu Avstrijci, Belgijci, Holanci, Švicarji in Francozi. Na razpolago jim je bilo 1401 gostinsko podjetje s 7750 sobami in 14.430 posteljami. Urejenih je bilo tudi 6 taborišč s 7570 posteljami.

Turistična ustanova si prizadeva, da bi to zmogljivost še zvišala.

POGREB

V torek popoldne so pokopali eno najstarejših goriških meščank, gospo Josipino Jelinič. Pokojnica, ki je čakala 90 let, je umrla v nedeljo zjutraj. Po rodu je izhajala iz Trebšetove družine v Srpenici. Po prvi svetovni vojni ji je umrl mož Ferdinand, znani učitelj v naših gorskih vaseh. Vdova

z dvanajstimi otroki se je trdo preživljala in vendar je vse dobro vzgojila. V Gorici, kamor se je priselila z družino, je čakala marsikako bridko uro. Posebno, ko so začeli fašisti zapirati zavedne sinove in zlasti sina Zorkota. Ko je pred meseci umrl tudi ta, je začela dogorevati in je po dveh mesecih boleznimi umrla. Plemeniti pokojnici naj bo dodeljen večni mir, vsi jo pa bomo ohranili v blagem spominu.

Rupa-Peč:

OB PREHODU LETA

Božične in novoletne praznike smo obhajali po stari navadi. Farno polnočnico smo imeli v rupenski cerkvi. Po maši so se pevci zbrali na trgu pred cerkvijo. V svetlo noč je zadonela najprej »Pobratimija«, sledile so svetonočne in narodne pesmi. Vasičani so z veseljem poslušali krepke glasove, ki so vzbujali pristrčno božično razpolčenje.

Med oznanili smo tudi slišali, kako se je gibalo prebivalstvo naše župnije. Sklenjenih je bilo v prejšnjem letu 14 porok, kar pomeni prvenstvo v zadnjih letih. Rojstev je zabeleženih 9, smrtnih slučajev pa 6.

Za božične praznike so se v nekdanjih časih vračali domov tudi naši izseljenci. Delali so po večini v Švici. Danes so pa, hvala Bogu, vsi ljudje doma, ker jim zemlja in tudi bližnja industrijska podjetja nudijo dovolj kruha v domačiji.

Praznike smo pa zaključili na praznik Svetih treh kraljev pred farno cerkvijo na Peči, kjer je bil blagoslov motornih vozil. Ta slovesnost se letos obhaja že tretjič. Na ta praznik prihajajo k nam tudi motoriziranci iz mesta in okolice.

Sovodnje:

CESTE V OBCINI

Lansko leto se je začelo cestno omrežje v sovodnjski občini temeljito urejevati. Lani v jeseni je začela občinska uprava delati za asfaltiranje cest v vaseh Peč, Rupa, Vrh, Gabrje in v Sovodnjah. Država je nakazala za ureditev teh poti 10 milijonov lir.

Niso pa še urejena pota, ki povezujejo posamezne zaselke. V začetku so še dela za popravo ceste iz Rubij na Vrh. Vojaška oblast je dala na razpolago večje količine materiala, v znesku petih milijonov lir za cestišče, ki bo potem asfaltirano. Večjo vsoto je obljubila deželna uprava, ki je po prizadevanju slovenskih pokrajinskih svetovalcev uvrstila to cesto v vrsto turističnih prometnih žil. Stroški so preračunani na okroglo 11 milijonov lir.

Za občino je tudi velike važnosti pokrajinska cesta od Štandreža do Sovodnj. Zlasti od spodnjega ovinka proti Sovodnjam je tako polna lukenj in jam, da jo kar fotografirajo kot turistično posebnost. Zdaj pa se je pokrajinska uprava resno odločila, da zbršne to sramoto s svetla. Pred nekaj tedni je že oddala v najem dela za zgradnjo te ceste goriškemu podjetju Mattiroli. Stroški bodo znašali približno 270 milijonov lir. Cesta bo široka 7 metrov. Pri županskem posloplju bo obrnila na desno proti Vipavi, kjer bo zgrajen nov most, in bo šla ob levem bregu do Zagraja. Upanje je, da bo do konca junija že zgrajena.

Iz Goriške

POGLED NAZAJ

Za Gorico in nje okolico ni bilo prejšnje leto preveč milostno, ne v gospodarskem, ne v političnem oziru. Mesto je izgubilo tisti ključni položaj, kakršen mu pripada po njegovi zemljepisni legi in kakršnega je imelo brž po vojni. Upadanje gospodarske moči in političnega pomena se je tudi v letu 1965 nadaljevalo. Hud gospodarski udarec je pomenilo skrcenje delovnega urnika v dveh največjih goriških industrijskih podjetjih, in sicer v podgorskih tkalnicah in v livarnah v Stražicah.

V kakšni gospodarski zagozdi tiči industrija goriške ali soške pokrajine, se razbere iz številčnih podatkov. Svoj čas je v Gorici cvetela različna industrija hranil za testenine, likerje, čokolado, kandirano sadje, za mesnino in podobno. Danes to panogo zdaleka prekašajo obe sosedni pokrajini, tržaška in videmska. V videmski pokrajini deluje 791 industrijskih podjetij za predelavo hranil, v tržaški 141, v goriški pa samo 87. V teh panogah je zaposlenih v prvi pokrajini 5000 oseb, v drugi okrog 3000 v naši pa le 1400. Nič ne kaže, da bi se letos to stanje goriške industrije kaj izboljšalo.

Veliko izgubo za goriško gospodarstvo in še posebej za drobno trgovino pomeni tudi vedno nižje število kupovavcev z onkraj meje. Denarna reforma v Jugoslaviji in nestabilnost dinarja je do kraja razredčila vrste potrošnikov iz obmejnega pasu. Prenekateri goriški trgovci to prav bridko občutijo; tudi taki, ki so se pred leti norčevali iz revnih »dinarskih odjemavcev«. Marsikatera trgovina v severnem mestnem delu, pa tudi od Korna do Travnika in po Raštelu, je skoraj prazna, odkar manjkajo sosedni kupci. Gotove trgovine v teh delih mesta niso za praznike imele niti polovico lanskega izkupička.

Proti koncu lanskega leta smo pa bili priča še prav obratnemu malotrgovinskemu pojavu. Dosti meščanov hodi kupovat dnevne potrebščine čez mejo, ker se lahko okoristijo z dobro zamenjavo lire in tudi dobijo v novogoriških trgovinah različno in tudi kvalitetno izbiro živil.

OBLETNICA SLOV. PLANINSKEGA DRUŠTVA

V sredo dne 12. januarja bo proslavilo Slovensko planinsko društvo v Gorici 20-letnico svoje obnovitve. Za ta jubilej bodo naši planinci priredili kulturni večer v prostorih kluba »Simon Gregorčič« ob osmi uri in pol zvečer.

Na sporedu so poročila predsednika in tajnika. Sodeloval bo mladinski pevski zbor iz Štandreža in »Briški slavček« iz Steverjana. Na ogled bodo razstavljeni albumi in fotografije vseh izletov, katere je društvo priredilo v dvajsetletni dobi. Fotografsko razstavo bodo krasile tudi slike planinske flore in knjige s planinsko vsebino. Društveni odbor iskreno vabi vse prijatelje planinstva in naše prirode. Vstop je prost.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo slovenskega državnega liceja-gimnazije in višjega učiteljskega sporoda, da se bo vršil roditeljski sestanek v nedeljo 9. januarja ob 10. uri in opl. v risalnici učiteljskega, ulica Croce. Starši in njih namestniki so vljudno vabljeni, da se sestanka udeležijo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor z Levom Detelo

ob izidu njegove knjige

Pri Sodobni knjigi v Trstu je izšla vaša nova knjiga JUNASTVA SLAMNATEGA KRPA NA. Za kakšno delo gre?

»JUNASTVA SLAMNATEGA KRPA NA« so v dramski obliki napisana lirična groteska. Izpovedati sem skušal neka svoja občutja, neke svoje bojazni, ki so se me kot klop oprijele v velikokrat preveč znaterializiranem, poplitenem, poznanjenem svetu. To delo je analiza negativnega v človeku in svetu. Biti skuša obsodba agresije, tiranije, suženjstva ideji, ki je postala prazna fraza. Sicer pa gre za probleme, ki skušajo biti še nekaj več: boj med nihilizmom in optimizmom v svetu.

Na kakšen način ste v drami rešili zastavljeno problematiko?

JUNASTVA SLAMNATEGA KRPA NA so lirična groteska. Groteskno je odtujena podoba sveta. To pomeni, da JUNASTVA SLAMNATEGA KRPA NA našo resničnost odtujujejo, medtem ko hkrati izpričujejo, da je prav odtujenost strašna, nečloveška. V svetu Slamnatega Krpana ni rešitve; Slamnati Krpan ni junak. Rešiti se pomeni premagati svet, ki je zagospodoval na straneh moje drame. JUNASTVA SLAMNATEGA KRPA NA so ne-svet, so proti-svet, so nekaj grdega in neprijetnega. To delo bi moralo bralca šokirati in s tem hkrati očistiti ali predramiti. Zakaj resnični svet je tisti, ki je izven sveta te drame, a se tudi v sami drami nakazuje, saj si eden od obeh »junakov« ves čas želi ulti iz krute stvarnosti, a je ta stvarnost močnejša od njegove svete želje.

Naslov JUNASTVA SLAMNATEGA KRPA NA se gotovo nanaša tudi na slovenski klasični Krpanov mit?

Že v Levstikovem »Krpanu« je omenjen Slamnati Krpan kot Krpanov antipod. Mene nasprotja stalno privlačujejo. Tu prihaja do velikih idejnih napetosti, tu se sproščajo zatajevane sile v svobodnem asociativnem svetu. Slamnati Krpan je protipol slovenskemu mitu, je, če hočete, druga plat medalje, zakaj tudi največja junaštva imajo svoje senčne strani in kaj hitro polze v ne-junaštva. To moramo imeti vedno pred očmi.

V kakšni literarni tehniki je ta vaša druga knjiga napisana? Nadaljujete s tehniko vaših prejšnjih treh dram?

To delo je pravzaprav prelom s tehniko mojih prejšnjih treh dram. Čeprav so določene vsebinske in formalne značilnosti še ostale, je to delo nekaj novega in po mojih dosedanjih izkušnjah pravzaprav manifestira eno zadnjih možnosti, do katere more dramska svoboda sploh segati. Moje delo je zelo blizu koncu igre, tu stvari zares umirajo, tu umira ne-svet, da bi se v bralčevi ali gledalčevi predstavi rodila želja po rečem novem, drugačem. To delo pa je tudi lirična groteska, je, če hočete, tudi pesem v prozi, je v preračunanem svobodnem ritmu zapisana izpoved neke človeške notranjosti, nekega trpljenja, nekimi muk, katerih se ni mogoče drugače rešiti, kot s tovrstnimi eksplozijami. JUNASTVI SLAMNATEGA KRPA NA.

Kakšno vlogo ste dodelili junakom svojega dela?

X in Y, glavna »junaka« mojega novega dela, nista nikakršna junaka, temveč figuri, konička na šahovnici blaznosti, slepi marioneti. Jaz dvomim v obstoj junakov, ki bi mogli nastopati v svetu slamnatih Krpanov, v svetu groze, blaznosti, fiksnih idej, obešanja.

To je po vašem Blodnjaku in zbirki pesmi vaše žene Sodba od spodaj že tretja knjiga Sodobne knjige. Bo pri tej založbi izšlo v doglednem času še kakšno delo?

V letu 1966 bomo skušali intenzivirati naše delo. To pa pomeni, da bo treba najti avtorje, ki bi bili pripravljeni odstopiti sodobno, moderno, avantgardistično literaturo. Takih avtorjev v zamejstvu skoraj ni, z ožjo Slovenijo pa so določene težave. Vendar se bomo trudili, da postane So-

dobna knjiga nepolitična vseslovenska literarna institucija. V ta namen, ki bo skušal pospešiti rast slovenske moderne literature, ki bi nas mogla kot sodoben narod uveljaviti tudi v svetu, bomo v naslednjem letu veliko storili.

Upamo, da bo založba mogla operirati z več kot dvema ali tremi imeni. Vsekakor pa je ena nova publikacija že na vidiku: to je moj Atentat, zbirka proze in pesmi. Vendar, kot sem že rekel, ne bomo ostali le pri tem.

Se moderne slovenske knjige v zamejstvu dovolj dobro prodajo?

Gotovo ste preteklo leto brali v reviji Most neko anketo, v kateri je bilo rečeno, da ljudje zelo veliko povprašujejo po sanjskih bukvah. Zato se mi čuditi, da povpraševanje po izvorni slovenski moderni knjigi ni veliko, saj manjka kvalificirani bralci, ki tako literaturo tudi zares razumejo. Tu je tudi dilema takega pisanja, ki je večja celo pri mnogo večjih in največjih narodih, kot so n. pr. Nemci. Tam prodajo samo nekaj sto izvodov avantgardističnih knjig. Zato je slovenski pisatelj, ki ni nit v zamejstvu kapituliral pred drugače razpoloženim občinstvom, velik idealist. On piše proti toku, za peščico, ki ga razum, al delno razume, in za vse tiste, o katerih upa, da ga bodo šele razumeli. Vendar se pisatelj modernist veseli tudi dveh, treh razumevaločih bralcev. Čeprav piše v slovenskem jeziku, ve, da piše za svet, ki ga morda ne bo nikoli spoznal. Ve, da piše za vse ljudi, ve, da je zastopnik tegob vseh ljudi, ve, da jim skuša pomagati, jih razveseliti, jim biti v pomoč. Modernist piše pravzaprav za bodočnost. Njegove veselje ni v uspehu, ki ni velik, temveč v delu, ki mu nudi možnost, da čez papir čim bolj razgrne svoje notranje življenje in ustvarjalno fantazijo.

Drugače pa je vprašanje o prodaji naših knjig popolnoma trezno in pošteno vprašanje. Nekaj knjig gotovo prodamo, toda tam nekje nad sto izvodov se v resnici kaj hitro zatakne. Zamejstvo pač ni dober odjemalec. Potrebno bi bilo na široko organizirati prodajno mrežo in dobiti kakih čvesto naročnikov, ki bi zvesto kupili vsako novo izdajo Sodobne knjige. Naše knjige niso drage. So cenejše kot izdaje pri drugih narodih, katerim je lažje. Mi ne trgujemo s knjigami. Mi ne upamo na dobiček. Nas rešujeta idealizem in neimenovani mecen, ki tu in tam hvalevredno priskočijo na pomoč. Kljub vsem težavam naša vera v delo ni uplahljena. Nasprotno. Se okrepiti ga bomo skušali. Končno to niti ne bo v škodo Trstu, ki bo tudi zaradi takih stvarí nosil poseben pečat v zgodovini slovenske literature v drugi polovici dvajsetega stoletja.

Lev Detela

Prejeli smo:

Za Gregorčičev muzej na Vrsnem

Letos obhajamo šestdesetletnico smrti pesnika Simona Gregorčiča. Ob tej priliki naj bi se realizirala že davna želja slovenske kulturne dejavnosti, da se Gregorčičeva spominska zbirka, ki trenutno pesnika skromno reprezentira v njegovem rojstnem domu na Vrsnem, izpremeni v prvi pesnikov muzej. Potreba je zato hišo odkupiti od sedanjih lastnikov ter jo notranje primerno urediti po muzejski in spomeniškovarstveni plati. Prav v tem času so priprave organizacijsko dozelele in pričelo se je pristopati k uresničenju zamisli, katere nujnost mora ob Gregorčičevem pesniškem liku čutiti sleherni Slovenec, saj je Gregorčič bard naroda, njegova dela pa ljudsko premoženje.

Organizatorji so že zbrali nekaj sredstev, ki naj bi se uporabila za odkup stavbe in za neno preureditev. Vendar vse to ni dovolj, potreba je večja in denar se že od poletja 1965. leta steka v poseben sklad pri podružnici narodne banke v Tolminu, predvsem v obliki prostovoljnih prispevkov. Odkup in obnova Gregorčičeve rojstne hiše ter pesnikov spominski muzej mora priti vseslovenska potreba. Zato se združimo vsi v tej skupni kulturni akciji, sodelujemo po naših močeh, da zagotovimo pesnik-trajen spomenik, ki bo o našem tudi spomenik prizadetosti našega odnosa do človeka, čigar ime je simbol našega narodnega življenja.

Zbirajmo sredstva, organizirajmo nabiralne akcije in sadove naših prizadevanj sporočajmo organizatorjem: občini v Tolminu, Goriškemu muzeju (Nova Gorica) ali Zavodu za spomeniško varstvo Gorica (Nova Gorica). Proslava jubileja bo skupaj z otvoritvijo spominskega muzeja v poznem poletju letos; takrat se zberimo na Vrsnem v čim večjem številu in proslavimo našega Gregorčiča.

NOVA PEPPINOVA KOMEDIJA

Peppino De Filippo je uprizoril v gledališču San Ferdinando v Neaplju svojo novo komedijo »L'amico del diavolo« (Hudičev prijatelj). To je bila krstna predstava tega dela. Gledališče je bilo nabitno polno. Igrala je gledališka skupina »Teatro Italiano« in doživela velik uspeh tako pri občinstvu kot pri kritiki. V glavnih vlogah so igrali poleg Peppina De Filippa, Essa Valente, Luigi De Filippo, Maria Teresa Lauri, Aldo Massasso, Luigi Sportelli, Teresa Ricci in Maria Marchi.

Peppino De Filippo že devet let ni napisal nič novega za gledališče, zato je vladalo za to njegovo novo komedijo tem večje zanimanje. Zadnje prejšnje delo, ki ga je napisal, je bila komedija »Metamorfoze pouličnega godca«, katero je njegova skupina z lepim uspehom uprizarjala tudi v Franciji, Angliji, Sovjetski zvezi, na Poljskem in na Češkoslovaškem. Ostali čas v teh devetih letih pa je posvetil Peppino De Filippo filmu.

Vsebina komedije »Hudičev prijatelj« je zalet iz Romagne, glavni junak v njej pa je skop Napolitanec.

„INVENTURA 65“

»Panem et circenses« ali »Pustimo ljudi, da se izkašljajo!« Če je v deželj kaj narobe, če perspektive niso prav roznate in, seveda, če ljudem ne manjka kruha, satira na razne pomanjkljivosti in na ljudi, ki imajo vajeti v rokah, cvete in se bohota, da je ni moč ustaviti.

Ljubljanski satirični kabaret »Inventura 65« je od dosedanjih takih predstav menda ena najboljših. Besedilo Miloša Mikelnja je izredno duhovito in originalno, scena Milana Butine in karikature za razstavo ljudi, delo akademskega slikarja Albina Roglja, prav tako pogodene in duhovite, igralke in igralci pa prijetni in vsak po svoje dober v karikiranju posameznih tipov ljudi.

Pregled skozi inventuro. To je inventura nove sorte: popisujemo ne samo tisto, kar imamo, ampak tudi tisto, česar nimamo; Ameriko odkrivajo samo pooblaščenec osebe ob pooblaščenem času in na pooblaščen način; kritika mora biti konstruktivna, če pa je konstruktivna ali ne pa smejo povedati le kompetentni ljudje, tisti, ki so pri vrhu, saj so oni najbolj izpostavljeni kritiki. Tako je stvar urejena: tisti, ki ga kritiziramo, nam pove, kako, zakaj in kdaj ga lahko kritiziramo —

in to je konstruktivna kritika; kaj pa honorarno delo: delajmo osem ur na »fuš« potem pa pojdimo počivat štiri ure v službo. Inventura prebivalstva: vodilni človek, »naš« človek, perspektivni človek, človek široke potrošnje in — mali človek. Vsekakor je človek naše največje bogastvo in vsi smo enako dragoceni — torej vsi enaki. Nekoč so rekli: vsi smo enaki, toda eni so bolj enaki od drugih. To na sedaj ne drži. Sedaj je tako: vsi bi morali biti enaki, nekateri niso, kdor pa je enak, si je sam kriv in prav mu je. Pa še o kmetijstvu: kmetu je vse jasno, kajti skupščina je rekla: 1. treba je, 2. je potrebno, 3. morajo biti, 4. naj bi. V kmetijstvu je treba vključiti, nastopati, pospešiti in sremeti, kajti tako je rekla skupščina za prihodnjih sedem let.

»Inventura 65« je poldruga ura zabave, smeha in sproščenosti, čeprav se igralci poslužijo od publike z nekoliko grenko-komično: Zdaj smo mi kritizirali, vi pa nadaljujte doma in drugod — sicer pa vse skupaj ne bo nič pomagalo! Pa bi se človek vprašal: Ali res še ne bo nič pomagalo?

GOSPODARSTVO

Zasebni kapital in vlada levega centra

V Italiji zasebni kapital ne sodeluje z vlado levega centra. Vzrok tiči v nezaupanju bogatejših krogov do take vlade. Je tako nezaupanje opravičeno?

Vlada levega centra je socializirala oziroma poddržavila električno industrijo. To poddržavljenje je bilo v toliko opravičeno, ker ni bilo v državi enotnih načrtov za razvoj električne industrije, zlasti za proizvodnjo in razdeljevanje električne energije. Posebno v velikih mestih, kot npr. v Milanu, je bil v razdeljevanju že pravi kaos, ker so se napeljave različnih družb križale. — Če je zasebni kapital še dovolj dobrohotno vzel na znanje načrt tega poddržavljenja, se ne more pomiriti z načinom, kako je bilo poddržavljenje izvedeno in kako se je poravnala odškodnina. — Zaradi tega je največ trpel čut varčevanja, ki je globoko zakoreninjen v italijanskem narodu. Ljudje se sprašujejo: čemu naj varčujemo?

Delničarji velikih industrij se bojijo, da bo skušala vlada levega centra poddržaviti še druge gospodarske panoge. Zato pa danes delničarji nočejo vložiti novih kapitalov v že obstoječa podjetja. Klasičen primer je v tem oziru družba Montecatini, ki ima nad 250 milijard delniškega kapitala. Delnice te družbe so imele pred vlado levega centra na borzah ceno nad 4.000 lir, danes pa se cena vrti le okoli 1600 lir. Pade cene delnic je samo posledica dejstva, da gotovi krogi — zlasti komunisti — zahtevajo, naj se družba poddržavi. Družba pa bi nujno potrebovala nova denarna sredstva za razvoj industrije plastičnih mas, glede katerih je v marsičem vodilna na svetu. Za dograditev novih tovarn v Tarantu in v Brindisiju, pa tudi drugih, je potrebovala in potrebuje nekaj stotin milijard lir. V rednih razmerah bi jih družba dobila od svojih delničarjev in upnikov, v današnjih razmerah pa se ni upala zbirati novih sredstev in je raje glavni dve podjetji v Tarantu in Brindisiju odstopila družbi Monteshell, v kateri prevladuje holandsko-angleški kapital. Mnoga svoja odkritja je Montecatini prodala v inozemstvo, kjer je zgradila tudi lastne tovarne. Teh namreč Italija ne more poddržaviti. — Tako je s komunističnim klicem »poddržaviti Montecatini« bila povzročena ogromna škoda italijanskemu gospodarstvu. Primer »Montecatini« pa je samo en primer iz italijanskega gospodarstva, a enake razmere so tudi v mnogih drugih podjetjih.

Danes je v Italiji zelo razširjen pojav, da prehajajo italijanska podjetja v inozemske roke ali pa vsaj pod inozemski vpliv: inozemci dajo kapital in hočejo imeti pri podjetju tudi besedo. Tako so prešle pod inozemski vpliv velike industrije kot »Necchi« — šivalni stroji, Olivetti — pisalni in računski stroji, skoraj vsa industrija fotografičnega materiala, avtomobilska podjetja, itd. itd. Zakaj tako? Italijanski kapital išče pred vlado levega centra varstvo pod inozemskim plaščem.

Kar pa najbolj deli bogatejše kroge od vlade levega centra, je politika sindikatov, ki večkrat postavljajo nemogoče zahteve.

Vlada bi morala preučiti posamezne primere, potem pa bi morala vztrajati, da se nje-no stališče sprejme, pa naj je to sindikatom prav ali ne. Če bi se bilo to zgodilo pri zadnjem zvišanju prejemkov stavbinskih delavcev, ne bi imeli danes krize v ti stroki, ki je ključna tudi za mnoge druge industrije: cementno, opekarsko, železno, steklarsko, lesno, itd. Danes je na trgu preveč cementa, opekarne imajo preveč zidakov in strešne opeke, preveč je tudi ostalega stavbinskega materiala, kateremu so se tudi cene znižale. Kljub temu pa stavbinski podjetniki ne začnejo novih stavb, če nimajo resnega naročnika. Na »zalogo« ne zida danes nihče, ker je v Italiji vse polno — na tisoče in tisoče — praznih novih stanovanj, seveda dragih, ker so zgrajena na dragih stavbiščih, z dragim materialom in z drago delovno silo. Navadni ljudje takih dragih stanovanj ne morejo ne kupiti, pa tudi ne vzeti v najem. Je pa na drugi strani v Italiji veliko povpraševanje po cenejših stanovanjih, a kdo jih bo dal? Očitno gradi taka stanovanja lahko samo javna roka, to je država, pokrajine oziroma dežele in občine. Gradijo pa lahko, če imajo sredstva, a dejstvo je, da je skoraj vse preko mere zadolženo. — Do teh razmer v stavbinstvu je prišlo zato, ker ni bilo nikdar rešeno vprašanje stavbincev tako, da bi imeli zaslužek tudi v času, ko vreme ne dovoli stavbinskega dela. Tudi takrat je potrebno jesti, in to vprašanje lahko reši samo posebna zavarovalna blagajna in ne pretirano visoke plače.

O nezaupanju bogatejših krogov do vlade levega centra bi se dalo še marsikaj napisati v zvezi s sindikalno politiko, a naj to zadostuje. Zaupanje med vlado in premožnejšimi krogi se bo moralo zopet vzpostaviti, a to bo mogoče le takrat, ko bo vlada imela več hrbenice in bo lahko tudi proti sindikatom uveljavila svojo voljo potem, ko bo globoko preučila posamezna vprašanja.

Ing. K. R.

TEŽKI DINAR V VELJAVI

V Jugoslaviji je stopil 1. januarja v veljavo »težki dinar« (1 novi dinar = 100 starih dinarjev). Cene morajo biti označene v obeh dinarjih.

Zahodna Nemčija in vino

V preteklih dveh letih se je v Zahodni Nemčiji domača proizvodnja vina zelo dvignila in sicer na okoli 7 milijonov hl nasproti prejšnjim letinam, ki niso dosegle 5 milijonov hl. Iz leta v leto se je večal tudi uvoz vina in dosegel višek l. 1963, leta 1964 pa je padel za 6% na 4.1 milij. hl. Z ozirom na to, da se je uvoz znižal samo za tako malo (6%), računajo, da se je srednja potrošnja vina dvignila. Nemci so namreč predvsem pivopivci in imajo zelo dobro pivo po nizki ceni, dočim je vino drago in ga zato pijejo le ob izrednih priložnostih.

Pri znižanju uvoza v Nemčijo l. 1964 je

POBUDE ZA RAZVOJ IN IZBOLJSANJE ZIVINOREJE

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu sporoča kmetovalcem, da bo izvedlo s sredstvi, ki so jih stavili na razpolago Urad za kmetijstvo, gozdarstvo in gospodarstvo hribovitih predelov dežele Furlanije-Julijske krajine in krajevne ustanove, za izboljšanje živinoreje naslednje pobude:

VZREJA GOVEJE ZIVINE

Nagrade za dobro vzrejo bikcev: Zainteresiranim rejcem, ki bodo predložili prošnjo, bodo dodeljene nagrade za dobro vzrejo bikcev. Pri določitvi višine nagrade se bodo upoštevale značilnosti živine in nagrade bodo dane izključno za vzrejo živino, ki izhaja iz vzrejališč, ki so podvržena kontroli mleka.

Nagrade za dobro vzrejo odbranih telic: Za telice sivo-rjave pasme ali za telice, ki izhajajo iz iste pasme, namenjene vzreji (samo če pripadajo vzrejališčem, ki so podvržena kontroli mleka) bo rejec lahko prejel, ko bo telica dovršila tretji mesec starosti, do 15.000 lir nagrade. Mora pa predložiti prošnjo.

Nagrade za dobro vzdrževanje brejih junic: Da se poveča in izboljša vzreja brejih junic, bodo dodeljene nagrade v najvišjem znesku 30.000 lir. Rejec mora predložiti prošnjo in ji priložiti skočni list, iz katerega je razvidno, da je junica najmanj štiri mesece breja. Zainteresirani rejci bodo lahko prosili za odmero nagrade samo za junice sivo-rjave pasme in za tiste, ki iz nje izvirajo, in če pripadajo hlevom, imajo mlekko pod kontrolo.

Prispevek 35% nakupne cene za nakup racionalne živinorejske opreme: Da bi se čimbolj razširila raba racionalne živinorejske opreme, bo pone bo izčrpana v ta namen razpoložljiva vsota, prispevek v najvišjem znesku 35% nakupne cene, krajinsko kmetijsko nadzorništvo nudilo, dokler za naslednjo opremo: molzni stroji, puhalniki in sušilnice za senike (so koristne, ker z njo skrajšamo dobo sušenja in zmanjšamo izgubo krmne hranilne vrednosti).

KOKOSEREJA

Kmetovalci, kokoserejci, ki nameravajo nabaviti primerno opremo (krmilnike, napajalnike, valilna gnezda itd.) morajo predložiti kmetijskemu nadzorništvu prošnjo, ki bo po odobritvi nabavljene opreme odmerilo prispevek v najvišjem znesku 30% vrednosti, navedene v računu.

KUNCEREJA

Kmetovalcem, ki bodo dostavili prošnjo za nakup racionalnih kunčnic, bo dan prispevek v najvišjem znesku 30% vrednosti naznačene v računu.

ČEBELOREJA

Zainteresirani, ki bodo predložili prošnjo, bo dan prispevek v najvišjem znesku 35% nakupne cene za nakup racionalnih Znidarskih panjev.

Ravnatoka bo dan prispevek za nakup čebelar-skega orodja (trčalnic, okvirov, satnic, strugal, kadilnikov itd.).

Obveščamo kmetovalce, da je treba oddati prošnjo za prejem nagrade ali prispevka, Pokrajinskemu kmetijskemu nadzorništvu — Urad za živinorejo v Trstu — Ulica Ghega, 6/I., ob delavnikih (razen sobote) od 8.30 do 12.30 ure.

količinsko največ izgubila Francija, a je kljub temu ostala glavna izvoznica v Nemčijo z 1,76 milij. hl, potem ko se je njen izvoz znižal za 20%. Uvoz iz Italije se je skrčil za 7% od izvoza prejšnjega leta, ki je znašal 1,24 milij. hl. Ti dve izvoznici — članici SET-a — sta skupaj z Grčijo krili l. 1964 76% vsega nemškega uvoza nasproti 82% v l. 1963. Lansko leto pa je zvišala svoj izvoz v Nemčijo Španija, in sicer kar za 38% ter je uvozila v Nemčijo 363.000 hl vina.

Poleg prvovrstnih vin uvaža Nemčija tudi slabša vina za izdelavo vinskega špirita. Uvaža tudi iz tržaškega prostega pristana.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Marca 1924. so poslale politične organizacije Slovencev in Hrvatov v Italiji posebno odposlanstvo v Rim, da obrazloži ministrskemu predsedniku Mussoliniju mišljenje in želje našega ljudstva. »Politično društvo Edinost v Gorici« in »Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri« sem zastopal jaz, »Po-

188.

Dr. E. BESEDNJAK

litično društvo Edinost v Trstu« pa dr. Josip Wilfan.

Oba odposlanca sva odpotovala 4. marca. Ker je bilo do Mussolinija težko priti, sva se obrnila na podministra Acerba, naj nama naglo preskrbi sprejem.

SREČANJE Z MUSSOLINIJEVIM

Drugi dan zjutraj sva šla v spremstvu Mussolinijevega tajnika Fasciole preko nove predsobe, dokler nisva stala v delovni sobi Mussolinija, kjer sta Pašić in Ninčić podpisala italijansko-jugoslovanski sporazum.

Ko sva se z nekoliko pospešenimi koraki približala mizi v kotu, se je Mussolini dvignil in nama šel naproti. Ponudil je roko Wilfanu in meni, ki sem se mu predstavil, nakar se je ponovilo isto s podministrom Acerbom. Mussolini je sedel in nama ponudil stolico.

SLOVENCIM IN HRVATIM TER VOLITVAM

Prvi je povzel besedo dr. Wilfan in izvajal:

»Prišli smo ponoviti to, kar smo že povedali tržaškemu prefektu, da smo veseli in zadovoljni zaradi sporazuma med obema sosednjima državama in upamo, da bo sporazum tudi na položaj našega ljudstva blago-

dejno vplival. Predstoječe volitve so za nas le tehničnega pomena, zakaj mi imamo en cilj, da izberemo našemu ljudstvu njegovo parlamentarno zastopstvo, do katerega ima po zakonu pravico.«

Mussolini je pritrjeval z glavo. »To je prav.«

»Izjavljamo svoj trdni sklep.« je nadaljeval dr. Wilfan, »da nastopimo pri volitvah brez vsakršnega opozicionalnega poudarka ne proti državi in ne proti vladi.« Mussolini je odobravalo: »Dobro! To mi ugaja!«

»Vznemirja nas pa skrb, da se volitve ne bodo vršile povsod tako, kakor odgovarja namenom in smernicam Vaše Ekscelence. Kajti medtem, ko se nam jamči v tržaški pokrajini popolna volilna svoboda, se bojimo, da bo v videmski pokrajini volilna borba povsem drugačna.«

Mussolini je prekinil govornika: »Bodite brez skrbi! Vlada je dala jasne in določne odredbe, ki so za vso Julijsko-krajinno enake. Bodite brez skrbi!«

»NAZANITE VSAKO NASILJE NARAVNOSTI MENI«

Nato se je razvil daljši razgovor o volilnem položaju na Goriškem, za katerega je kazal ministrski predsednik veliko zanimanje.

Jaz sem v daljšem razgovoru opisal zastopniku centralne vlade položaj v naši deželi ter dal ministrskemu predsedniku izčrpne podatke in vsestranska pojasnila. Mussolini je pazno poslušal ter se zanimal tudi za potankosti.

»Povejte svojim ljudem,« je rekel Mussolini, »da bo volilna svoboda popolna. Naj bodo mirni in brez skrbi. Jaz Vas prosim,

da naznanite vsakršno nasilje meni. Ne le krajevnim oblastvom, ampak tudi naravnosti meni, da ga, če je treba, preprečim ali pa zatrem!«

NAŠA PROSVETNA DRUŠTVA

Nato je prešel razgovor na slovenska izobraževalna društva. Pritožila sva se, da razpuščajo oblastva v videmski pokrajini brez vsakega zakonitega razloga prosvetna društva slovenskemu ljudstvu, oziroma jih ovirajo v njihovem delovanju.

Mussolini je bil v veselo presenečenje odposlanec o stvari deloma že poučen in je rekel: »To je onih iz katoliških izobraževalnih društev na Goriškem, na katera sem bil že opozorjen!«

Pripomnil sem: »Dovolite Ekscelenca, da Vas opozorim, da danes ne gre za 17, temveč za približno 34 izobraževalnih društev!«

IZMENJAVA DENARJA

Nato sva odposlanca obrnila pozornost načelnika vlade na izmenjavo zadrugnega denarja.

»Razširjajo se vesti — sva dejala — da se denar ne bo izmenjal vsem zadrugam brez izjeme, ampak se bo delala pri izmenjavi razlika med zadrugo in zadrugo.

Mussolini je dal uradno zagotovilo, da se to ne bo zgodilo, temveč da se bo denar pošteno izplačal vsem zadrugam enako brez razlike.

Odposlanca sva se ministrskemu predsedniku zahvalila za dana zagotovila in dr. Wilfan je poudaril, da je želja Slovencev in Hrvatov v Italiji le ta, da bi mogli biti zvesti in zadovoljni državljani. Razgovor je bil s tem zaključen. Ministrski predsednik se je dvignil in brž sva se dvignila tudi midva.

Mussolini je pristopil in nama stisnil roko v slovo. Isto je storil podminister Acerbo, ki je ves čas prisostvoval sestanku.

(Dalje)

VERJEMITE, ALI PA NE *Napovedi za leto 1966*

V lanski novoletni številki Novega lista sem sicer v zelo strnjeni obliki podal nekaj splošnih astroloških napovedi. Kdor je zasledoval dogodke v lanskem letu in ima dober spomin, je prav lahko ugotovil, da so napovedi v marsičem držale. Kot sem že omenil lani, bo Saturn gospodoval še tudi letos, in sicer do nastopa spomladi, in do takrat se bo še marsikaj neljubega zgodilo.

NEUGODNO ZA VLADAJOČE

Ne da bi se izgubljal v raznih podrobnostih, bom prešel na predvidevanja letošnjega leta, ki stoji pod varstvom Jupitra. Naj takoj omenim, da bodo najbolj kritični meseci v tem letu februar, julij in november. Mesec januar bo zelo ugoden mesec na vseh področjih človeškega udejstvovanja; na žalost bo to stanje trajalo le do 21. februarja, ko bomo imeli kar pet planetov v opoziciji. Ta kombinacija napoveduje zelo kritične dneve za poljedelstvo in pomorstvo; predvidena so neurja in katastrofe. Neugodno bo tudi za vladajoče osebe ter za zdravstvene in socialne probleme. Močna aktivnost med delavstvom za socialne pravice, stavke; v nekaterih državah grozi brezposelnost in pomanjkanje, poleg tega pa bo ogroženo tudi zdravje zaradi neznanih povzročiteljev. Padec vodilnih osebnosti in preosnova vlad. Splošni nemiri v velikih obratih, procesi, vznemirljive vesti o odpravah. Tudi v začetku marca nastopita dva druga neugodna aspekta, ki nakazujejo nemire in motnje na Bližnjem vzhodu, na Portugalskem, v spodnji Italiji, v zahodni Franciji in v nekaterih predelih SZ. Kritično za industrijo ter razne ustanove: jetnišnice, bolnišnice in njih osebje. S tem preneha doba vladanja Saturna in oblast prevzame Jupiter.

SLABO ZA UMETNIKE

Spomladansko obdobje (22. aprila) se predstavlja z neugodnimi aspekti za umetnike, za kulturne

in umetniške prireditve; na sporedu bodo zakonski škandali in celo tragedije. Okrog 18. maja nastopita dva aspekta, ki bosta ugodno vplivala na splošno gospodarsko življenje. Zaradi denarne preosnove se bo v nekaterih državah popravila kupna moč in izboljšala produkcija. Dne 20. maja nastopi sončni mrk, ki ne obeta sicer nič dobrega. Do vojne napetosti zna priti v deželah Bližnjega vzhoda (Ciper, Iran) in na Kitajskem. Pa tudi na socialnem in gospodarskem področju bodo gotova premikanja in boji. Neugodni aspekti ob koncu maja znajo z nenadnimi dogodki presenetiti Benelux, Anglijo, Egipt in delno ZDA. Poročevalska služba, trgovina in znanost bodo pod kritičnimi vplivi. Poročila o prometnih nesrečah, goljufijah in nečastnih dejanjih. Sredi junija se bo izboljšal položaj glede notranjepolitičnih vprašanj; tudi v poljedelstvu in gospodarstvu, kakor tudi v odnosih med sosednjimi državami so tenoence povoljne. V drugi tretjini junija bo neugodno za ZDA in Anglijo, kjer bodo opozicija, fanatizem in nestrpnost motile normalno življenje; nadalje atentati, eksplozije, vrsta nesreč zaradi neodgovornih posameznikov, nenadne nesreče v velikih obratih bodo povzročile ogromno materialno škodo.

DOBRI MEDNARODNI ODNOSI

Prva poletna konstelacija bo ugodna, ker bodo vlade dosegle uspehe zaradi sklepov in ukrepov v prid kmetijstva, nepremičnin in velikih gradenj. Vendar pa bo v prvi desetini julija zelo neugodna konstelacija, zaradi katere lahko pričakujemo hude katastrofe, nevihte, viharje in prometne nesreče. Tudi za šport bodo ti dnevi zelo neugodni; nesreče tudi pri znanstvenih poizkusih. Po tej tako kritični dobi na nastopi serija zelo ugodnih konstelacij, ki bodo imele ugoden vpliv na kulturnike in umetnike. Mnoge države bodo dosegle lepe finančne uspehe zaradi igralnic in

drugih iger, nadalje pri modnih revijah in drugih mondenih prireditvah; tudi industrijske in tehnične razstave bodo dosegle povoljne uspehe. Mesec september se kaže pod ugodnimi konstelacijami, ki bodo imele ugodne učinke na vodilne osebe na vseh področjih. Tudi odnosi med posameznimi državami, posebno na gospodarskem področju, bodo dokaj povoljni.

KATASTROFE ZARADI NEURIJ

Jesenska konstelacija (23. okt.) je še tudi ugodna tako za gospodarstvo (posebno v severnih deželah, v Alžiriji, Egiptu in Maroku), kot za gradnje in državne obiske. Po tem kratkem ugodnem razdobju pa nastopi 12. novembra popoln sončni mrk, ki bo prinesel velike notranje boje med oblastniki; na upravnem, socialnem in znanstvenem področju bodo nastali tehnični problemi, ki bodo zahtevali nove preosnove, zaradi česar bo lahko prišlo do drastičnih ukrepov. Ves ta proces neugodnih učinkov sončnega mrka bo še podkrepiljen z neugodno konstelacijo 21. in 22. novembra, ki predvideva velike katastrofe zaradi neurij, nadalje nesreče v rudnikih, udori itd. Nedostatek v produkciji, okvare strojev in orodja; slabo za delojemalce; stavke. Nemiri na Bližnjem vzhodu in v Južni Ameriki. V drugi polovici decembra pa se bo položaj omilil in nastopili bodo zopet dobri odnosi na vseh življenjskih področjih.

BOLJ VLAŽNO VREME

Z vremenoslovskega vidika, vzeto na splošno, bi moralo biti leto 1966 dokaj toplo, vendar pa bolj vlažno kot suho. Moralo bi biti tudi dokaj rodovitno, vendar pa se zna zorenje zakasnit za nekaj tednov, ker se predvideva mrzla in dolga zima; zaradi tega bo začetek poletja še hladen in vlažen, pranje pa bo postalo toplejšje, vendar bodo tu pa tam nevihte. Konec poletja se predvideva zelo vroč. Jesen bo deževna in bo le malo lepih dni. Tudi zima bo zelo mrzla z obilnim snegom, malosončna in proti koncu vetrovna.

KOSMOASTRO

ŠPORTNI PREGLED

Športne igre slovenske mladine v Gorici

Takoj ko se je v Trstu zaključil Športni teden, so se pričela v Gorici tekmovanja za Memorjal »M. Filej«, ki gre letos že v četrto leto. Čeprav ne dosega po obsegu športnega tedna tržaških Slovencev, je vendar to osrednja manifestacija goriških športnikov. Iz prvih poskusov pred štiri leti so se letos tekmovanja razvila v prave tekme. Seveda bi lahko boljše organizirali ta tekmovanja, manjkajo pa nam primerni prostori, manjkajo sposobni vaditelji in organizatorji. Kdor se bavi s takimi zadevami, ve, koliko truda zahtevajo. Športno društvo Olimpija, ki ta tekmovanja organizira, pa ne razpolaga z velikim številom organizatorjev. Kljub tem oviram pa moramo biti zadovoljni, saj je dosedaj sodelovalo na letošnjih tekmah približno 200 športnikov, in to za naše goriške razmere ni malo. Rezultati pa so bili posebno v atletiki prav dobri.

LAHKA ATLETIKA

Tekmovanj v lahki atletiki, ki so se vršila na žolskem stadionu na Rojcah, se je udeležilo 45 atletov. Doseženih je bilo nekaj zelo dobrih rezultatov. Posebno se odlikuje Podveršček Edi v metu diska, saj je bil prvak Italije med naraščalniki.

Pokal za najboljšega atleta pa si je priboril Susič Ivan, že drugo leto zaporedoma. To pa je tudi priznanje atletu, ki največkrat brani barve Olimpije na raznih lahkoatletskih tekmovanjih. Med ostalimi naj omenimo tekače na kratke proge Kodriča in Tomšiča, ki veliko obetata. Poleg

S TRŽAŠKEGA

RAZLAŠČEVANJE V DOLINI SE NADALJUJE

(Nadaljevanje s 4. strani)

jih ne potrebuje naftovodna družba, kar pomeni, da gre za nedopustno odzemanje slovenske zemlje v spekulativne namene.

Svet Slovenske skupnosti protestira proti takšnemu raznarodovalnemu početju in poziva vso slovensko javnost in organizacije, naj podprejo naš boj za zaščito narodnih in gospodarskih koristi.

REKORDNO ŠTEVILO MEJNIH PREHODOV

Leta 1965 lahko označimo za izredno, kar zadeva mejni promet med Italijo in Jugoslavijo. S prepustnicami je lani šlo čez mejo 10 milijonov 463 tisoč oseb, in sicer približno dva milijona in 500 tisoč več kot leta 1964.

Ker so lani bili zelo poenostavljeni predpisi o potovanju s potnimi listi — glej na primer odpravo vizumov za tridnevno bivanje na jugoslovanskem ozemlju — je tudi zelo narastlo število prehodov s potnimi listi. Leta 1965 je s potnim listom šlo čez mejo 7 milijonov 328 tisoč oseb, od katerih je bilo 4.121.556 italijanskih državljanov. Lani je torej šlo čez italijansko-jugoslovansko mejo skupno 18 milijonov ljudi, kar predstavlja pravi rekord.

ČESTITAMO!

Dr. Rafku Dolharju in gospe se je rodil 20. decembra krepak sinček, si so ga krstili za Igorja. Čestitamo, malemu Igorju pa vse najlepše v življenju.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

V NEDELJO 9. JANUARJA OB 16. URI BO V CERKVI SV. ANTONA NOVEGA V TRSTU »KONCERT BOŽIČNIH PESMI«. IZVAJALA GA BO ZVEZA TRŽASKIH CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV.

že omenjenega Podberščka pa je med naraščalniki dober v metih tudi Antoni.

ODBOJKA

Tekmovanj se je udeležilo kar pet ekip: Alojzijevišče, Pevma, SKPD Steverjan, Dijaški dom, Skavti-Gorica. Ze takoj v začetku se je videlo, da so si ekipe precej enakovredne, vendar smo si bili na jasnem, da bo za prva mesta boj med Pevmo in Alojzijeviščem, ki sta imeli v svojih vrstah nekaj dobrih atletov. S Pevmo so igrali Valentinčič, Pintar in Benca. Alojzijevišče pa je imelo Prinčiča in Susiča. Na odločitveni tekmi je Alojzijevišče odlično premagalo Pevmo in si tako zagotovilo pokal.

STRELJANJE

Tokrat je bilo prvokrat uvrščeno med memorjal tudi streljanje. Steverjanci so se dobro pripravili in popolnoma presenetili vse ostale tekmovalce, saj so si že na prvem večeru zagotovili prva mesta. Zmagal je Vogrič Stefan, s 27 točkami, sledi mu Mužina Marjan s 25 točkami ter Maraz Jožko s 24 točkami, vsi trije člani SKPD Steverjan.

Prva ekipa je bila SKPD Steverjan v postavi Vogrič S., Mužina M. in Skorjanc J., z 71 točkami. Sledi ji ekipa skavtov iz Gorice. Tretja je spet ekipa »B« SKPD Steverjan.

NAMIZNI TENIS

Prijavilo se je devet ekip. Ze v prvih večerih se je pokazalo da bodo borbe trde. In res so se pretokle v finale s trdo borbo ekipe Dijaškega doma, Alojzijevišča in Doberdoba. Alojzijevišče je nato izkubilo proti obema in za pokal sta se spoprijela Dijaški dom ter Doberdob. Verjetno je bila ta najtrša borba na letošnjih tekmovanjih. Po izredni zagrizenosti je zmagal Dijaški dom nad Doberdobom z rezultatom 3:2.

Veseli smo takega uspeha letošnjih dosedanjih tekem. Goriška mladina je bila vnovič združena in si je merila zdrave moči. Srečale so se tu idealno vse naše vasi: od Steverjana do Doberdoba in Jamelj. Upamo, da bo zmogla Olimpija še potencirati svoje delovanje, zato s tega mesta vabimo vse slovenske športnike na Goriškem, naj se v ležeju te tekem in naj sodelujejo s slovenskim športnim društvom Olimpijo.

M. T.

Z Goriškega

Štmaver:

MEDNARODNA CESTA

Kakor kaže, bo začela naša vas pod Sabotinom kmalu zanimati tudi širšo javnost doma in v tujini. Govori se namreč, da se je ministrski predsednik Moro že domečil, na svojem obisku v Beogradu, za gradnjo ceste, ki bi vodila iz Brd v Novo Gorico. Smer bi šla približno po sedanji cesti, ki gre z bloka pri Podsabotinu, nato preko Štmavra mimo Fonzarjevega posestva k Soči. Pri nekdanji brvi naj bi postavili most, po katerem bi speljali cesto v Solkan. Nekateri vedo povedati, da so že prišli jugoslovanski tehnikci v Štmaver in da so merili novo smer.

Zadeva zaradi te ceste, ki bi vezala dva dela Jugoslavije preko italijanskega ozemlja, je zbudila že dosti prahu v nekaterih italijanskih krogih. Ministrskemu predsedniku Moru očitajo, da izdaja italijanske koristi, če dovoli, da se zgradi ta cesta pod Sabotinom.

Skupina novofašističnih poslancev je vložila interpelacijo na ministrskega predsednika, kjer pravi med drugim, da je pas okoli Sabotina in Štmavra poseben omejni sektor in da bi jugoslovanska cesta po njem pomenila preveliko udajanje tujim zahtevam.

AFRIKA V STADIJU VOJAŠKIH DRŽAVNIH UDAROV

(Nadaljevanje s 3. strani)

vojakov, tanke (zastarele), oklepne avtomobile, motorizacijo in celo letala, jim je težko premagati skušnjavo, da se polaste tudi politične oblasti. To je seveda otročje lahko, saj se afriški politiki ne morejo opreti niti na približno enako močno protisilo v nepismenih afriških masah, neglede na to, da jim skoraj popolnoma primanjkuje političnih konceptov in jasnih idej, pa tudi izkušenosti. Mnogi med njimi pa so tudi tipični demagogi, ki gledajo samo na lastne koristi ali nesposobneži.

Ambicije vojaških poveljnikov

Vojaški državni udari so tako v afriških državah nekaj naravnega in pričakovati je, da bodo postajali vse bolj pogosti in da bo postala politična oblast v večini, če ne v vseh afriških državah za precej časa žoga, ki si jo bodo podajali z noge na nogo razni ambiciozni in ignorantni vojaški poveljniki; seveda pa se bodo pri tem posluževali tudi velikih fraz o »socializmu«, »demokraciji«, »boju proti kolonializmu« ali »proti komunizmu« itd., glede na okoliščine, medtem ko jim gre in jim bo šlo v resnici samo za oblast in za zadostitev lastnim ambicijam. Tega stanja bo konec šele takrat, ko se bo izoblikovala široka plast izobražencev in ko bodo postale ljudske mase bolj pismene in politično zavednejše, pa tudi gospodarsko močnejše, z razvojem industrializacije in poljedelstva ter trgovinskih dejavnosti.

Sedanje stanje vojaških udarov v Afriki spominja na razdobje vojaških udarov v latinski Ameriki in pred časom v južni Evropi, v podobnih razmerah, to je ob pasivnosti in revščini analfabetskih množic in nemoči političnih strank brez prave opore v ljudstvu, ki se politično še ni zavedlo. Vsekakor je pričakovati, da bodo morale iti afriške države skozi marsikatero, če že ne skozi vse štadije političnega razvoja, ki so ga morale preiti evropske in druge bolj razvite države. Štadijev razvoja pač ni mogoče kar tako perskakovati, kot so si nekateri predstavljali in si morda še predstavljajo, kajti vedno je odvisen od človeka in njegovega stanja, človek pa se ne spremeni od enega dneva do drugega in tudi ne zaradi nekaj milijonov dolarjev evropske, ameriške ali komunistične pomoči, ki povrh še največkrat »obtiči« v žepih njihovih »ekscelenc« črnih ministrov.

Evropa se mora odpreti Afriki

Evropa lahko pospeši pozitivni razvoj k politični stabilizaciji na osnovi moralnosti in odgovornosti v javnih zadevah in k napredku predvsem s tem, da se čimbolj odpre Afriki in jo napravi za svojega trgovinskega in kulturnega partnerja, da bo Afrika z gospodarskimi življenjskimi silami vsrkavala tudi evropske ideje o političnem redu in demokraciji. Če pa bi se Evropa zapirala nasproti Afriki, bi to pomenilo, da jo pomaga pehati v kaos in zaostalost, kar bi bilo končno škodljivo za Evropo samo. Afrika potrebuje predvsem strokovnjake, tovarne in investicije, ne pa denarna darila v obliki »pomoči« in orožje, ki lahko služi za zdaj samo za državne udare in bratomorno klanje, v naslednjem štadiju pa morda tudi že za vojne med afriškimi državami.

ZA
NAŠE
NAJMLAJŠE

Snežek

23

piše in riše
Miki Muster

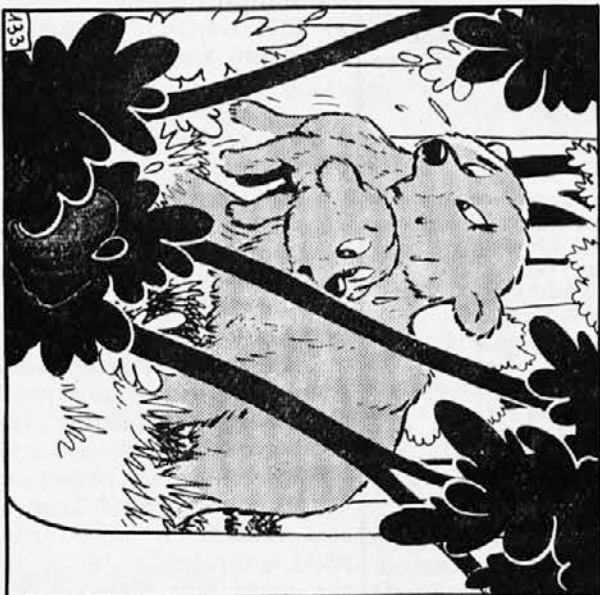
130. Kosmatinka ga je začudeno gledala. Čemu si li mladič za belim prepečcem? Stopila je, k nje-mu in ga poizkušala spraviti stran od vode. Rjavček pa je kar naprej cvilil in tekal po bregu sem in tja. Zdalj je medvedki pošlo potrpljenje. Pograbila je malega z zobmi za kožuh, ga dvignila in se napolnila z njim proti goščavi.

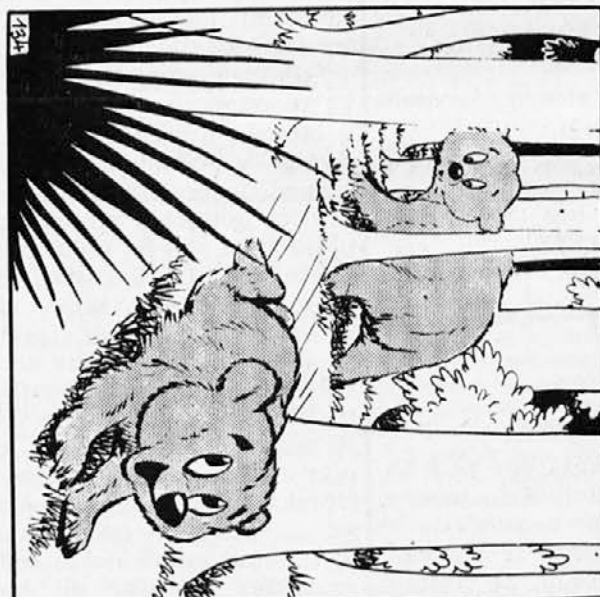
131. Ko sta izginila Snežku izpred oči, se je počasi vrnil na mesto, kjer se je še pravar kar brezskrbno igral s svojim novim prijateljskom. Oprezno je zlezel na beli prod, pripravljen, da takoj zopet skoči v vodo, če bi se pokazala medvedkina velika glava. Toda nič se ni zgodilo, onadva sta bila že daleč v gošči.

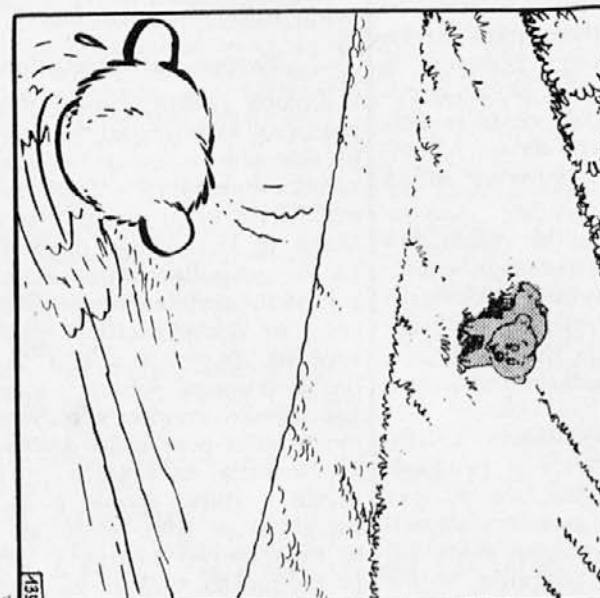
132. V pesku je zagledal sledove velikih šap. Sklonil se je in jih ovohal. Duh, ki ga je čutil, ga je spomnil matere Belke. Ona je dišala prav tako. Zmedel se je. Duh je deloval nanj s čarobno silo. Privlačeval ga je in je spomin na klofuto ga je zadrževal, da ni stekel po sledi za kosmatincema.

133. Kosmatinka je nesla Rjavčka, držec ga z zobmi za kožuh na tihniku. Težko je sopihala, ko si je utirala pot skozi gosti les. Vročina še ni pustila, poleg tega je pa še mladič otepal in venomer cvilil. Kmalu se je navlečala bremena. Čdožila je nemirneža in hotela nadaljevati pot.

134. Rjavček pa je čakal samo tega trenutka. Ko je zopet začutil pod nogami trdna tla, se je obrnil in jo ucvrl, kar so ga noge nosile, nazaj proti jezeru. Stara je bila tako presenečena, da se nekaj časa še zganila ni, samo začudeno je strnela za neubogljivim mladičem.

135. Snežek je še vedno raziskoval sledove na pro-du, ko je zaslišal v goščavi lomstenje. Takoj se je pognal v vodo in zaplaval od brega. Tedaj pa je zaslišal cviljenje in spoznal glas svojega prijatelja. Ustavil se je. Iz gozda je pritekkel Rjavček in se v dolgih skokih bližal jezeru.